

5.1. "Сүйлөм: Түзүү, жайылтуу, бириктирүү" стратегиясы

Сүйлөмдү иштеп чыгуу үч баскычты камтыйт: Түзүү жайылтуу жана бириктирүү. Бул билгичтик окуучуларга өз алдынча сүйлөмдөрдү түзүп, аларды текстке байланыштырууга мүмкүндүк берет.

Окутуу максаттары: Окуучулардын берилген үлгү (түзүлүшкө) боюнча сүйлөмдөрдү түзүү, жөнөкөй сүйлөмдү жайылтуу жана жөнөкөй сүйлөмдөн татаал сүйлөм түзүү, сүйлөмдөрдү байланыштуу текстке бириктирүү билгичтиктерин өнүктүрүү.

Дифференциация: Окуу процесси, окутуунун натыйжаларын көрсөтүү.

Окутуу үчүн универсалдуу

долбоорлоо: Мазмуну, процесси, окутуу чөйрөсү.

Окутуунун күтүлүүчү натыйжалары: Окуучулар сүйлөмдөрдү курушат, жайылтышат жана бир нече кыска сүйлөмдөрдөн чакан текст түзүшөт.

Максаттуу класс: 2-4-класстар

Керектүү материалдар: Сүйлөмдөр менен карточкалар (мисалдар жол-жобонун баяндоосунда келтирилген).

Класстагы иштөө формасы: Жекече, кичи топтордо, жалпы топто.

Үй тапырмасы:

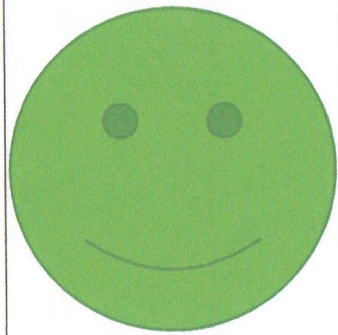
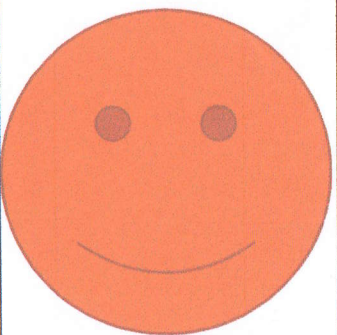
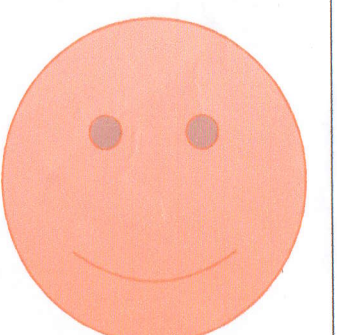
Окуучуларга:

А) кийинки сабакта иштөө үчүн А5 карточкасында бүтпөгөн сүйлөмдүн түзүлүшүн жаратуу сунушталат;

Б) сүйлөмдөрдү жайылтуу тапшырмасы менен карточканы түзүү сунушталат;

В) кийинки сабакта аларды текстке бириктирүү үчүн кыска сүйлөмдөр менен карточка жасоо сунушталат. Карточкага иллюстрацияны кошсо болот.

Баалоо: Окуучуларга смайликтерди пайдалануу менен, өзүн өзү баа берүүнү сунушталат.

		
Мен тапшырманы эң жакшы аткардым	Мен тапшырманы аткарып жатам	Мага жардам керек

5.2. 2-стратегия. “Окурмандардын пикирлеринин

тизмеси

Стратегияны колдонуунун максаты -окуучулардын өз алдамдыгы боюнча окуп-үйрөнүү мүмкүнчүлүктөрүн, алардын көндүмдөрдүн өнүгүү дэңгээлин жана окутуу натыйжаларын сунуштоонун ар кандай жолдорун пйдалануу мүмкүнчүлүгүн эсмке алуу менен окуу ишмердүүлүгүн ар кандай түрлөрүн түзүү(айкалыштыруу).

Дифференциация:мазмуну,процесс,окуу чөйрөсү.

Окутуу үчүн универсалдуу долборлоо:окуучуларды окуу процессине тартуунун ар түрдүү жолдору.

Окуу максаттары

- Окуучуларга жогорку денгээлдеги ой жүгүртүү көндүмдөрүн колдонууга түрткү берүү жана анда жазылган суроолорго жооп табуу үчүн тексти теренирээк изилдөө,ошону менен бирге окуганын түшүнгөнүн жакшыртуу;
- Окугандары боюнча жазуу көндүмдөрүн өнүктүрүү;
- Окуучуларга окуп-үйрөнүүгө болгон кызыгууну туудурган ар кандай форматтагы тапшырмаларды тандоо укугун акмсыздоо;

Кутулуучу натыйжалар

Окуучулар

- тапшырмалардын форматы жөнүндө чечим кабыл алышат;
- окуганын түшүнүү боюнча ар кандай стратегияларды колдонуу көндүмдөрүн өнүктүрүшөт;
- аларга тестти түшүнүүгө жардам берүүчү стратегияларды тандашат.

Окутуу класс(тар):2-4-класстар

Керектүү материалдар: окуучулардын окуу көндүмдөрүнүн денгээлине ылайык келген тексттер/китептер, окурмандардын тизмеси боюнча таблицалар түрүндө таркатылган материалдар.

Класстагы ишти уюштуруунун формасы: жалпы класстагы иш,кичи топтордо иштөө, жекече иштөө.

5.1. Бекеттер боюнча орун алмаштыруу стратегиясы.

Стратегияны колдонуунун максаты: окуучуларды окуу топтору боюнча болуштуруу жана кондумдордун калыптанышынын ар түрдүү денгээлдерин жана жана кабыл алуу түрлөрүн, жондомун эске алуу менен көп денгээлдүү тапшырмаларды аткаруу аркылуу окутуу.

Дифференциация: процесс, окуу чойросу, окуу материалдары.

Окутуу үчүн универсалдуу долбоорлоо: окуучуларды окутуу проце-

ссине тартуунун, окутуунун натыйжаларын сунуштоонун ар түрдүү жолдору жана баалоонун ар кандай формалары.

Окутуу максаттары:

- * сөз байлыгын кыйытуу;
- * сөз байлыгын кыйытуунун стратегияларын кыйытуу;
- * тексти, китепти окуганын түшүнүү боюнча стратегияларын пайдалануу.

Кутулуучу натыйжалар

Окуучулар

- * тааныш эмес создордун маанилерин аныктоо үчүн ар кандай стратегияларын пайдаланышат (комочу ресурстарга (создуктор, глоссарийлер ж.б.) кайрылуу семантикалык кошумча маанисин аныктоо үчүн семантикалык божомолду, контексти колдонушат.
- * окуган тексти, китепти түшүнүү боюнча стратегияларды колдоно алышат (текстеги туйундуу создор менен иштоо);
- * кабарлашып (окуу тобунда) жана өз алдынча иштей алышат.

5.3 Көп деңгээлдүү тапшырмалар стратегиясы.

Стратегияны колдонуунун максаты: окуучуларга башкы каарманды (чыгырманын, китептин башкы каарманы) сүрөтөө аркылуу, аларга тапшырманын тапшырманын татаал деңгээлин тандоо укугун берүү менен, окуганын түшүнүү көндүмдөрүн колдоно билүүгө окутуу.

Дифференциция: мазмун, процесс, окуу чөйрөсү.

Окутуу үчүн универсалдуу долбоорлоо: окуучуларды окуу процессине тартуунун ар кандай жолдору, уйронгон теманын презентациясынын ар кандай формалары.

Окутуу максаттары: тапшырманын татаалдык деңгээли боюнча каармандын образын талдай билүүнү калыптандыруу;

Чыгарманын башкы каарманын баяндоо боюнча тапшырманын деңгээлдеринин мисалдары Тапшырманын биринчи деңгээли

Чыгырманын, китептин башкы каарманынын баяндоосун беруу, анын ичинде: чыгарманын башкы каарманынын тышкы муноздомолору (портрети); журум-турум, каармандын аракеттери;

- * журум-турум, каармандын аракеттери;
- * сезимдери, башынан откоруулор, ойлор;
- * кеп-каарман эмнени айтат жана кантип сүйлөйт;
- * каармандын адамдарга, өз ишине болгон мамилеси,
- * башка каармандар менен болгон өз ара мамилеси.

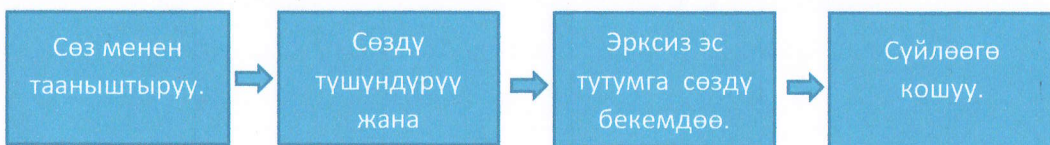
Тапшырманын экинчи деңгээли:

- * Башка каарманды башка каармандар менен же башка автордун адабий каарманы менен салыштыруу:
 - * алардын ортосунда кандай жалпылык бар экендигин аныктоо:
 - * алардын бири-биринен кандайча айырмаларын аныктоо;
 - * каармандарга болгон автордун мамилесин аныктоо: окшоштуктары жана айырмачылыктары;
 - * эки каармандын образын жалпылоо, салыштыруу.

1-стратегия. Сөздөн сүйлөөгө.

Стратегиянын сүрөттөлүшү.

“Сөздөн сүйлөөгө” стратегиясы төрт негизги кадамды камтыйт, алар окуучуларга жаңы сөз/түшүнүк\ термин менен таанышууга, анын маанисин түшүнүүгө, аны пайдаланып машыгууга, андан ары ал сөздү өзүнүн кебине (оозеки да, жазуу да) кошууга мүмкүндүк берет.

1-схема. “Сөздөн сүйлөөгө” стратегиясынын негизги кадамдары.

Стратегияны колдонуу максаты- окуучулардын сүйлөө көндүмдөрүн калыптандыруу үчүн лексикалык негизди камсыз кылуу.

Дифференциациялоо: мазмуну, процесс.

Окутуу үчүн универсалдуу долбоорлоо: окуучуларды окуу процессине тартуунун түрдүү ыкмалары, сабактын материалын сунуштоонун түрдүү формалары.

Окутуу максаттары.

- окуучунун окуу иши жана\же турмушта сүйлөшүүсү үчүн минималдуу сөздүк менен камсыз кылуу

(бириктирилген актуалдуу тематика менен лексиканы тандоонун жана киргизүүнүн негизинде);

- тексттерди укканда жана окуганда лексикалык бирдиктерди түшүнүүгө үйрөтүү

Күтүлүүчү натыйжалар

Окуучулар

- жаңы сөздөрдү /түшүнүктөрдү /терминдерди бөлүп алышат;
- жаңы сөздөрдү /түшүнүктөрдү /терминдерди бөлүп аныкташат;
- жаңы сөздөрдү /түшүнүктөрдү /терминдерди оозеки жана жазуу жүзүндө пайдаланышат;

Окутуу класс(тар):1-4-класстар

Керектүү материалдар:Окуучулардын окуу көндүмдөрүнүн деңгээлине жооп берген тексттер/окуу китептери/китептер,лексикалык бирдиктерди берүүдө көрсөтмөлүүлүк үчүн таркатып берүүчү материал.

Класста ишти уюштуруунун формасы:класстын баары менен иштөө,жуптар,тайпалар менен иштөө.

5.1 «Адабий ийримдер» стратегиясы

«Адабий ийримдер» стратегиясы-бул окуучуларды белгилүү бир

* китептен /тексттен фактыларды келтирүү менен, оз идеяларын

функцияларды аткаруу менен кичи топтордо иштоо учун
болуштурууго далилдешет;

багытталган стратегия.Бул стратегия окуучуларга бир эле учурда
ар турдуу *предметти окуп-уйронуу процессинде
талкууланган ылайыктуу

жолдор менен окугандарын тушунууго мумкунчулук берет
(визуализация, идеялар же темалао менен
китепте/текстте баяндалган окуялар

жалпылоо,салыштыруу, турмуштук тажрыйба менен окуганын
байлпныштыруу , жана идеялардын ортосундагы
байланышты аныкташат;

соз байлыгын кенейтуу жана башкалар).
чыгармада колдонулган туйундуу создордун маанисин аныктоо

Дифференциация:мазмуну,окутуу процесси,окуу чойросу.
максатында глоссарий же создуктор сыяктуу ресурстарды

Окутуу учун универсалдуу долбоорлоо: окутуу процессине
жана контексттик маалыматтарды пайдаланышат;

окуучулардын катышуусу/тартылуусу ,окутуу натыйжаларын
корсотуу. оз классташтары менен биргелешип
(кичи топтордо) иштешет.

Окутуу максаттары

* жалпылоо; суроолорду беруу;тексттен жаны жана туйундуу
создордун;

маанилерин издоо,окуп буткон китепке /текстке окуучулардын
оюн билдируусу;

* окуп-уйронгуло тема менен окуган китептин мазмунунун
ортосундагы

байланышты тузуу.

Кутулуучу натыйжалар

Окуучулар

* китептин баптарын/тексттин болукторун жалпылаштырат жана
чыгарманын сюжеттик

сызыгын аныкташат;

* предмет боюнча окулган темага тиешелүү негизги маалыматты
аныкташат

5.3 «Менин кунум» ой жугуртуу (рефлексия) страдегиясы

«Рефлексия» созу reflexio деген латын созунон келген, «артка кайрылуу»

дегенди тушундурот. С.И Ожеговдун создугундо рефлексия озунун ички

абалы жонундо ой жугуртуу катары,озун озу талдоо катары аныкталат.

Кундун жыйынтыгын чыграуу учун окуучуларга сабактын аягында «Менин кунум көнүгүүсүн сунуштаса болот.

Окуу максаты

Окуучулардын алган тажрыйбасын жалпылоо,окуп-үйрөнүү процессинде башынан өткөргөн сезимдери менен бөлүшүү,жазуу формасында оюн туюнтуу билгичтиктерин өнүктүрүү.

Дифференциация

Окутуу процесси, окутуу натыйжаларын көрсөтүү

Окутуу үчүн универсалдуу долборлоо

Мазмуну,процесс,окутуу чөйрөсү.

Окутуудагы күтүлүүчү натыйжалар

Окуучулар: .тажрыйба жана сезимдерин талдашат

- . окуу күндүн жыйынтыгын чыгарышат
- . өз талаптарын аныкташат(кийинки окуу күнүн)

«Менин кунум» конугуусун сунуштаса болот.

Аты _____ Мооноту _____

Дуйшомбу Шейшемби Шаршемби Бейшемби Жума Ишемби

Бугун аба ырайы мындай болду _____

Бугун менин маанайым мындай болду _____

Бугун мен _____

Мага озгочо жакты _____

Эртен мен каалайт элем _____

3-стратегия. Текст түзөм.

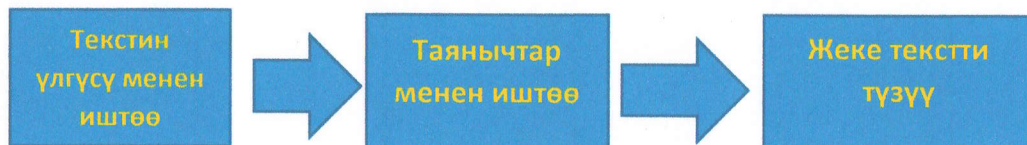
Стратегиянын сүрөттөлүшү

Аталган стратегия жазуу жана сүйлөө көндүмдөрүн калыптандырууга багытталган. Тилдик ишмердүүлүктүн бул түрлөрү кептин өнүгүшүнө багытталган, ошондуктан аларды продуктивдүү кошот. Сүйлөөнүн жана жазуунун негизги окшоштугу алар маалыматты берүү үчүн кызмат кылгандыгында. Сүйлөө маалыматты түздөн-түз, байланыштырып берүүгө багытталгандыгында, ал эми жазуу-маалыматты аралыктан берүү үчүн. Маалыматты берүүнүн негизги ыкмасы - бул тест.

Стратегияны колдонуу максаты - окуучуларга өздөрүнүн тексттеринин түзүлүш олгаритмин жардам берүү.

Өзүнүн жеке оюн (оозеки же жазуу) түзүү үчүн окуучуларга аларга белгилүү тилдик каражаттарды тандап алышат жана алардын жардамы менен зарыл болгон маалыматты берүүгө аракет кылышат. Текст гана байланыштуу ойдо тилдик каражаттардын иштешин көрсөтүүгө мүмкүндүк берет, ошон үчүн таянычтардын алмаштыргыс түрлөрүнүн бир катары колдонулат.

“Текст түзөм” стратегиясы окуучуларга өздөрүнүн тексттерин түзүү үчүн мисалдарды, күтүлгөн натыйжалардын моделин, негизи сөздөрдү, тезистерди, аталыштарды ж.б. пайдалануу мүмкүнчүлүгү менен камсыз кылат.

3-схема. “Текст түзөм” стратегиясынын негизги кадамдар.

Дифференциациялоо: мазмуну, процесс, чөйрө

Окутуу үчүн универсалдуу долборлоо: окуучуларды окуу процессине тартуунун түрдүү ыкмалары, матери алды берүүнүн түрдүү формалары.

Окутуу максаттары

- Окуучуларды тексттин белгилүү түрү менен тааныштыруу;
- Окуучуларда болгон тилдик каражаттардан оозеки жана жазуу текстин түзүү зарыл болгон каражаттарды тандап алууга үйрөтүү;
- Алардын бир бүтүндүккө бириктирүүнү үйрөтүү.

Кутулүүчү натыйжалар

Окуучулар

- Тексттердин үлгүлөрү менен таанышышат;
- Алардын түзүмүн жана түзүлүш өзгөчөлүктөрүн түшүнүшөт;
- Өз алдынча текст түзүшөт;

Окутуу класс(тар) 2-4-класстар

Стратегияны колдонуу учурунда

1-кадам. Тексттин үлгүсү менен иштөө

Бул баскычта мугалим тексттин үлгүлөрү менен иштөөнү уюштурат. Окуучулар сунушталган тексттин үлгүлөрүн окушат, түшүнүшөт, талдашат жана аларды түзүлүш моделин өздөштүрүшөт. Негизинен окулганды түшүнүүгө жана тилдик түзүмдү талдоого тапшырмалар сунушталат.

2-кадам. Таянычтар менен иштөө

Бул баскыч мугалим тарабынан сунушталган таянычтар менен тест түзүүнү болжойт. Окуучулар үлгү текстте камтылган түрдүү деңгээлдеги түзүмдүк бирдиктерге окшоштуруп ойлорун түзүшөт. Ушул эле учурда юштурктарды толуктоо, сүйлөмдөрдү толуктоо; тексттердин бирдигин ирилештирүү, жөнөкөй сүйлөмдөрдү, абзацтарды логикалык жактан кайра топтоо; негизги сүйлөмдүн негизинде абзацты түзүү-кеңейтүү, абзацтын негизинде текст түзүү ж. б. көнүгүүлөрдүн түрлөрү аткарылышы мүмкүн.

3-кадам. Жеке тексти түзүү

Бул баскыч тексти өз алдынча жазууну же мугалим тарабынан жаратылган/түзүлгөн кырдаалды эске алуу менен оозеки билдирүүнү болжойт.

Баалоо

Иштин жыйынтыгы боюнча окуучулар тарабынан түзүлгөн текст бааланат. Баалоо критерийлери боюнча окуучулар тарабынан үлгү тексттин түрүнө жана түзүлүшүнө (структурасына) ылайык иштелип чыгат. Ишти мугалим баалай алат, же болбосо өз ара баалоо окуучулардан критерийлерге ылайык тексттерди талдоону жана сунуштарды берүүнү суранып, уюштурууга болот. Эгер окуучулар жазуу түрүндөгү текст менен иштесе, сунуштарды эске алуу менен аларга кем жерин иштеп бүтүрүүгө убакыт беруу маанилүү, андан кийин гана мугалимге текшерүүгө берүү керек.

5.4 «РАФТ» стратегиясы

РАФТ-бул белгилүү бир темада жазуу тексттерин жаратууга багытталган педагогикалык ыкма. Иштер жанры жана шөкөттөлүшү боюнча айырмаланышы мүмкүн. Ушул технология боюнча текстти жаратуунун принциптеринин жардамы менен, окуучулар окуп-үйрөнүп жаткан теманы ар түрдүү тараптан жана көз караштан карашат.

Окутуу максаты: окуучуларда сынчыл ой жүгүртүүнү өнүктүрүү; берилген түзүлүш боюнча чыгармачыл жазуу көндүмдө калыптандыруу.

Дифференциация: процесс, натыйжалар, катышуу.

Окутуу үчүн универсалдуу долбоорлоо окуу чөйрөсү, мазмуну, окуучулардын окуу процессине тартылуу.

Күтүлүүчү натыйжалар: Окуучулар:

^ окуп-үйрөнүп жаткан жана окуганын түшүнүшөт;

^ анын мазмунун талдашат;

^ өзүнүн баа берүүсүн бере алышат.

Окутуу класс(тар): 3-4-класстар.

Керектүү материалдар: РАФТ таблицасы, окуу тексти же окуу боюнча кошумча материалдар.

Класстагы ишти уюштуруунун формасы: Жекече иш, кичи топтордо иштөө, класста коллективдүү иштөө.

Стратегияны колдонуу жол-жобосунун баяндалышы: Педагогикалык ыкманын маңызы тандалган каармандын атынан сүрөттөө, баяндоо же ой жүгүртүүдөн турат. Андан тышкары, ролдун “аткаруучусу” анын каарманы кездешкен бардык жагдайларды эске алышы керек.

Роль	Аудитория	Форма	Тема
Ролду аныктоо үчүн, берилген теманы ким ачып бере тургандыгын табуу керек.	Бул текст кимге арналгандыгын тактоо.	Жанрды баяндоонун формасын тандоо.	Теманы тандоо, текст эмне жөнүндө болот, анда кайсы негизги идеялар ачылат.

5.4. 4-стратегия. Божомолдоо боюнча иштик ар түрдүү ыкмалары

Стратегияны колдонуунун максаты – божомолдоонун ар кандай ыкмаларын колдонуу менен, ар бир окуучунун дараметин максималдуу ачуу менен, окуучуларга божомолдоо стратегиясын колдонууну корсотууга мүмкүндүк берүү.

Божомолдоо – бул тексттин мазмунунун негизинде гипотеза куруу, божомолдоо жана алдын-ала айтуу жондомдуулугу. Божомолдоонун аталышы, чыгарманын жанры, иллюстрациялар, түйүндүү создор, соз айкалыштары же сүйлөмдөр боюнча жасаса болот. Божомолдоо максатында окуучулар оздору билген нерселер менен, бул тема (жеке, жашоосу же башка китептерди окуу, ар түрдүү предметтерди окуу), кандай тажрыйбага ээ жана алар эмне окуй тургандыгы жонундо ортосундагы божомолдоолор менен оз ара мамиле түзүшөт. Божомолдоо окуучуларга текстти жакшыраак тушуноого, окугандары менен тажрыйбаларын салыштырууга жардам берет.

Дифференциация: окутуунун натыйжаларын корсотуу.

Окутуу үчүн универсалдуу долбоорлоо: шыктануу жана окуучулардын окутуу процессине тартылышы

Окутуу максаттары

- Изилденип жаткан темага ылайыктуу жана тиешелүү болуп эсептелген божомолдоо стратегиясын бир нече форматта колдоно билүү мүмкүнчүлүгүн корсотуу;
- Жаны окуп уйронулгон, изилденген теманы оздоштуруу үчүн, учурдагы билимдерин жана алдын ала тажрыйбаларын жаныртуу;

- Окуучулар, мугалимдер жана башка окуучулар менен ой болушуу үчүн, ар кандай форматтарды колдонушат – биргелешип иштоо кондүмдорун онуктуруу.

Кутулуучу натыйжалар

Окуучулар

- Божомолдоо стратегиясын колдонушат;
- Окуганын тушунуу стратегияларын колдонушат

Окутуу класс (тар): 2-4-класстар

Керектуу материалдар: тексттер, айрымдары тексттин темасына тиешелүү, ал эми айрымдары тиешелүү эмес сүрөттөр; объектилер, алардын айрымдары тексттин темасына тиешелүү, ал эми айрымдары тиешелүү эмес; тексттин темасы жонундо чындык болушу мүмкүн же мүмкүн эмес болгон жазуу тастыктоолору; божомолдоо боюнча жетекчилик (мисалды караныз).

Божомолдоо боюнча жетекчиликтин мисалы

Чейин		Тастыктоо	Кийин	
Макул	Макул эмес		Макул	Макул эмес

“Макта ,сура , ондо” стратегиясы

Бул кайтарым байланыштын ыкмаларына уйротуу учун жуп менген иштоо стратегиясы .Балдар кучтуу жактарын жана ондоп-тузоого боло турган нерселерди корсотуу мене,классташтарынын ишин баалоону уйронушот.

Окутуу максаты :Окуучулардын текстти редакциялоо ,кайтарым байланыш иберуу,каталар менен иштоо билгичтигин онуктуруу .

Дифференциация:Окутуу процесси ,окутуунун натыйжаларын корсотуу .

Окутуу учун универсалдуу долбоорлоо:Мазмуну,процесси,окутуу чойросу.

Окутуунун кутулуучу натыйжалары:Окуучулар:

Кайтарым байланышка ылайык текстти редакциялашат;

Он кайтарым байланыш беришет ;

Чиймелеп жазуу вариантын тузотушот.

Максаттуу класс : 3-4класстар

Керектуу материалдар : Окуучулардын жазуу иштери(мурунку сабакта же уйдо жасалган)

Класста иштоо формасы :Жуп менен иштоо.

Стратегияны колдонуунун жолжобосун баяндоо:Окуучулар жуп менен иштешип ,бири-биринин жазуу иштерин баалашат ,кайтарым байланыш беришет ,андан кийин мазмунду жакшыртуунун жана каталарды ондоонун устунон иштешет.

Колдонуу учурунда:

Автор -

Редактор –

1.Макта

Мага болук жакты, анда

Мен жонундо кобууроок билгим келет.

Текстте бир нече так создор пайдаланган,

мисалы

Автор кантип тушундургону мага жакты.

Бул текст мени сезууго туртку кылды.

2. Сура

Сен автордон эмне жонундо сурагын келип жатат?

1.....

2.....

3.....

3.Ондо

Сенин оюн боюнча, текстте эмнени ондоо керек?

1.....

2.....

3.....

«RACE» стратегиясы

RACE- бул окуучулардын чакан тексттин үстүндө иштоо стратегиясы, ал окуучулардын окуганын түшүнүүсүн жана алардын ой жүгүртүүсүн, конструктивдуу жообун корсотот. Жооп тексттин белгилүү бир болугундо же тексттин бардыгында табылган маалыматты пайдалануу менен берилиши керек. Бул стратегия окуучуларды маалыматты алууга жана аны толук жооптуу калыптандыруу үчүн негизкатары пайдаланууга үйрөтөт.

Окутуу максаттары: Окуучулардын окуганын түшүнүү кондუმун онуктуруу. Окуучуларга коюлган суроого конструктивдуу жооп тузууга, байланыштуу текстти жаратууга, окуп чыккан китепти кайра андап-түшүнүүгө үйрөтүү.

Дифференциация- окутуу процесси, окутуунун натыйжаларын сүнүштөө.

Окутуу үчүн универсалдуу долбоорлоо: Мазмуну, процесси, окуу чойросу.

Кутулуучу натыйжалар: Окуучулар окуганын түшүнүүсүн жана ой жүгүртүү билгичтигин корсотушат; тексттен анын маанисин түшүнүү үчүн керектуу маалыматтарды чыгара алышат; окугандары боюнча маалыматтарды колдонуу менен, жазуу жүзүндө текст жарата алышат.

Окутуу класстар: 1-класс, экинчи жарым жылдык.

Керектуу материалдар: Китеп же окуу тексти, дептер, калем сап.

Класста ишти уюштуруунун формасы: Оз алдынча, кичи топтордо иштоо.

Стратегияны колдонуу жол-жобосунун баяндалышы:

RACE- бул кыскартылган соз

R- суроону кайталаныз, суроону кайра тузуу;

A-жооп: суроого жооп беруу;

C- далилдерди беруу: далилдерди келтируу (тексттен маалымат)

E- жоопту түшүндүрүп беруу6 жоопту түшүндүрүү

Суроону кайра тузуу. Бул окуучулар соз айкашын суроолуу сүйломдон тастыктоого которушу керек жана бул сүйлом окуучулардын жазуу ишинин башталышы болот. Мисалы, мугалим окуучулардан окулган чыгарма боюнча суроо берет: «Чыгарманын каарманы башкача аракеттене алабы?», ал эми окуучулар суроону томонкудой кайра тузушат: «Чыгарманын каарманы башкача аракеттене алмак эмес».

Суроого жооп беруу. Бул сүйломдо окуучулар биринчи тапшырмада коюлган суроого жооп береиши керек. Мисалы: «Себеби ал дарыяга чогуп бараткан идти сактап калыш керек болчу».

Далилдерди келтируу. Мурунку сүйломдогу жооп окуучулар текстти канчалык денгээлде түшүнүп, корутундучыгара алгандыгын анда, ушул сүйломдо алар ушул тыянактар эмнеге негизделгендигин корсотушу керек. Окуучулар оз пикирлерин колдоо үчүн бул жерде цитаталар жазуу менен, окуучулар жасаган корутундунун тууралыгын чагылдырган конкреттуу деталдарды баяндашы керек. Мисалы:»Ал жаныбарларды аябай жакшы корчу жана ар дайым аларга жардам берууга аракет кылган».

Оз жообун түшүндүрүү. Бул сүйломдо окуучулар ушул тема боюнча оз ой-пикирлерин билдиришет. Эми окуучулардын бул жонундокандай ойдо экендигин корсотуу маанилуу.

5.4. “СОКРАТТЫН СЕМИНАРЫ” СТРАТЕГИЯСЫ

“Сократтын семинары” стратегиясы. Байыркы грек философу Сократ өзүнүн окуучулары менен колдонгон методиканын негизинде иштелип чыккан окутуу стратегиясы.

Текстти түшүнүү боюнча ишке кобүрөөк окуучуларды тартуу максатында “Аквариум” технологиясын колдонуу менен, “Сократтын семинарын” уюштурууга болот.

Суроолорду колдонуу боюнча кеңештер

- Бул методдун алкагында мугалим окуучуларды диалогого түртүү үчүн предметти толугу менен билбегендей болот. Диалогдун маңызын жана багытын аныктоочу негизги суроолорду алдын-ала ойлонгула.
 - Ойлонууга убакыт бергиле: жооп берүүгө кеминде 30 секунд бөлгүлө.
 - Окуучулардын жоопторуна байкоо жүргүзгүлө
 - Багыттоочу суроолорду бергиле.
 - Талкулоонун өзөктүү ойлорун жазуу менен, бардык айтылгандарды маал-маалы менен жалпылагыла.
 - Талкулоого мүмкүн болушунча көп окуучуларды тарткыла
 - Мугалим тарабынан коюлган багыттоочу суроолоруна жооп берүү менен окуучуларга өз алдынча жаңы билимди ачууга мүмкүндүк бергиле.
 - Дифференциация: мазмун, процесс, окуу чөйрөсү
 - Окутуу үчүн универсалдуу долбоорлоо: Окуу процессине катышуу/тартылуу, окутуунун натыйжаларын көрсөтүү.
- Окутуу максаттары
- Текст менен иштөө стратегияларды колдонуу боюнча окуганын түшүнүү көндүмдөрүн өнүктүрүү.

Күтүлүүчү натыйжалар

Окуучулар

- “Сократтык тегеректе” пайдалануу үчүн окугандары боюнча суроолорду түзүшөт;
- Балдар адабиятынын окуган чыгармалары боюнча жеке өз пикирлерин түзүшөт.
- Окулган чыгармалар боюнча суроолорго жооп беришет.
- Жаңы материалды өздөштүрүү жана андагы “сократтык” суроолорду колдонуу менен, өзүнүн кебин өнүктүрүү үчүн суроолордун ар кандай түрлөрүн пайдаланышат;
- Өз ойлорун күндөлүк көндүмдөрүн кыскача баяндап берүү менен өркүндөтүшөт.

Окутуу класс(тар): 3-4-класстар

Керектүү материалдар: балдар адабиятындагы

чыгармалар, маркерлер, стикерлер,

“Сократтык” суроолордун/тастыктоолордун тизмеси

Класста ишти уюштуруунун формасы: жалпы

класс; отургучтар эки тегерек түрүндө жайгаштырылган: ички жана тышкы. Ички тегеректе талкулоого катышкан окуучулар (10-12), ал эми сырткы тегеректе байкоочулар отурушат.

5.5. ИЛЛЮСТРАЦИЯЛАНГАН КИТЕПТЕР АРКЫЛУУ АР ТҮРДҮҮЛҮКТҮ ТАЛКУУЛОО СТРАТЕГИЯСЫ

Иллюстрацияланган балдар китептери же сүрөттөр менен китептер деп аталган башталгыч мектептин көп түрдүүлүк маселелерин окуп-үйрөнүү үчүн пайдалуу жана баалуу ресурс болуп эсептелет, анткени бул китептерде визуалдык сүрөттөр аркылуу, маданий, тилдик, биологиялык, социалдык, физикалык, этникалык, расалык жана коомдогу ар түрдүүлүктүн башка түрлөрү түшүнүктүү жана терең ачылып берилет. Сабакта бул китептерди пайдалануу инклюзивдик маданиятты өнүктүрүүгө, окуучулардын ар түрдүүлүк (анын ичинде майыптуулук) жөнүндө маалымдуулугун жогорулатууга жана окуучуларда эмпатияны (сезимталдык, боорукердик) жана толеранттуулукту (ар түрдүүлүктү кабыл алуу) пайда кылууга мүмкүнчүлүк түзөт. Ар түрдүүлүк темасын ачуу үчүн сүрөттөрү менен китептердин авторлорду колдонуп жаткан көркөм ыкмаларынын көп түрдүүлүгү балдарга тигил же бул маданияттын өзгөчөлүктөрүн тереңирээк билүүгө, ошондуктан аны түшүнүүгө жана кабыл алууга мүмкүнчүлүк берет.

^ Дифференциация: мазмуну, процесс, окуу чөйрөсү;

^ Окутуу үчүн универсалдуу долбоорлоо: окуунун натыйжаларын көрсөтүү, Окуучулардын окутуу процессине катышуусу/тартылуусу.

Окутуу максаттары

^ Окуганын түшүнүү жана визуалдык сабаттуулук көндүмдөрүн өнүктүрүү.

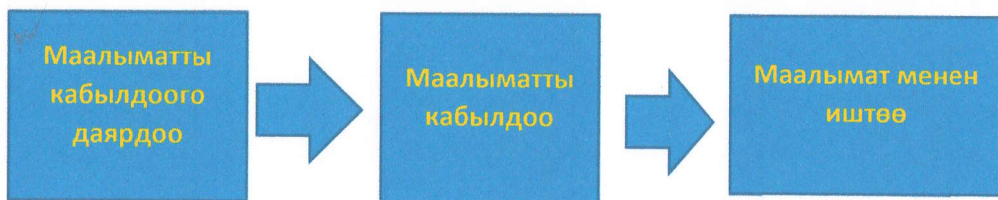
^ Ар түрдүүлүккө (майыптуулук, көп маданияттуулук, көп тилдүүлүк) позитивдүү (басмырланбаган) мамилени өнүктүрүү.

^ Окуучулардын бири-бирине болгон кызыгуусун арттыруу: ар бир адамдын инсандык баалуулугуна болгон сый мамилени калыптандыруу.

2-стратегия. Угам, окуйм, түшүнөм

Стратегиянын сүрөттөлүшү.

Стратегияны ишке ашыруу процессинде түрдүү маалымат-бул текст, ал аудио да. Көрүнөө да берилиши мүмкүн экендиги мугалимдин да, окуучулардын да түшүнүүсү маанилүү. "Угам, окуйм, түшүнөм" стратегиясы угуу жана окуу-кабылдоого, маалыматты кабыл алууга жана андан ары аны иштеп чыгууга багытталган кептик иштин түрүнө негизделген. Ушул кептик иштин натыйжасы болуп маалыматты кабыл алып жаткан угуучу же окурман (биздин учурда-бул окуучулар) жасаган ой корутунду саналат. Маалыматты окуучулардын түшүнүшү жана аны андан ары пайдаланышы үчүн комплекстүү иштөө зарыл, ал белгилүү болгон текст менен иштөөгө - чейин учурунда жана кийин пайдаланылган стратегия боюнча куралат. Баскычтардын ар биринде жүргүзүлгөн тапшырмалардын түрлөрү - бирдей.

8-схемасы. "Угам, окуйм, түшүнөм" стратегиясынын негизги кадамдары.

Дифференциациялоо: мазмуну, процесс, чөйрө.

Окутуу үчүн универсалдуу долборлоо: Окуучуларды окуу процессине тартуунун түрдүү ыкмалары, сабактын материалын сунуштоонун түрдүү формалары.

Окуу максаттары

- Окуучуларды маалыматты кабыл алуу көндүмдөрүн (оозеки жана жазуу) калыптандыруу;

- Негизги экинчи даражадагыдан бөлүп кароого үйрөтүү; пайдаланууга үйрөтүү
- Кабыл алынган маалыматты сүлөшүү процессинде пайдаланууга үйрөтүү
- Маалыматты жеке кабыл алуу жөндөмүн өнүктүрүүгө кызыгууну түзүү.

Күтүлүүчү натыйжалар

Окуучулар

- Маалыматты (оозеки, жазуу) кабыл алышат;
- Билдирүүнүн / тексттин темасын аныкташат;
- Текстти маанилик блокторго / бөлүктөргө бөлүшөт;
- Башкы ойду бөлүп карашат;

Негизгини экинчи даражадагыдан бөлүшөт;

- Тексттеги логикалык байланыштарды белгилешет;

Окутуу класс(тар) 2-4-класстар

Керектүү материалдар: тексттер (туташ/туташ эмес), аудио жазуулар, билми берүүчү видеоматериалдар, окуучулардын жашына жана тилдик компетенциясынын деңгээлине ылайык, фильмдердин / мультфильмдердин фрагменттери, тапшырмалары бар карточкалар.

Класста ишти уюштуруунун формасы: класстын баары менен иштөө, жуптар, тайпалар менен иштөө.

“Илимий таанып-билуучулук текстти конспектилоо “стратегиясы.

Илимий таанып –билуучулук текстти конспектилоо учун маалыматтын графикалык уюштуруучусун колдонсо болот. Окуучуларга тексттен маалыматтарды жазуу учун ыйлайыктуураак болгон графикалык уюштуруучулардын бироосун тандоо сунушталат. Иштин мындай туру окуучуларга окуганга тушунууго, аны тузумдоштурууго жана талдоого мумкундук берет.

Окутуу максаты : Окуган илимий таанып –билуучулук тексттен негизги идеяны жана аны колдогон фактыларды болуп алуу билгичтигин калыптандыруу, алынган маалыматты тузумдоштуруу жана талдоо.

Дифференциация: Окутуу процесси, окутуунун натыйжаларын корсотууж.

Окутуу учун универсалдуу долбоорлоо:
Мазмуну, процесс, окутуу чойросу.

Окутуунун кутулуучу натыйжалары: Окуучулар:

Илимий таанып –билуучулук тексттен алынган негизги маалыматты тузумдоштуруу учун графикалык уюштуруучуларды колдонушат;

Алынган маалыматты тушунуу тексттер, графикалык уюштуруучулардын улгулору;

Максаттуу класс: 3-4 класстар

Керектуу материалдар : Илимий таанып –билуучулук тексттер, графикалык уюштуруучулардын улгулору,

Класста иштоо формасы: Жекече.

Стратегияны колдонуунун жол-жобосун баяндоо

Бул стратегия окуучулар тестти окуп буткон учурда, алардын алдында башкы жана аныктоочу маалыматты тактоо, аны тузумдоштуруу турат. Ал учун маалыматтын графикалык уюштуруучуларынын бир вариантын тандоо сунушталат.

Уй тапшырма : Графикалык уюштуруучулардын устунон ишти жыйынтыктоо.

Баалоо: Окуучулар оз ишин тааныштырышат, графикалык уюштуруучуларды пайдалануу менен илимий таанып – билуучулук текстти окуу боюнча оозеки презентацияны жасашат.

“Окуган чыгармага пикир жазуу” стратегиясы

Окуган чыгармага пикир жазуу - бул окуган жонундо окуучунун жеке пикири, китептин негизделген баа беруусу, окуган китеп чакырган сезимдеринин сүрноттолушу, окуучулардын озгочо конулун алган учурларды белгилөө: ал каарман тже анын аракеттери болушу мүмкүн, автор айтып жаткан кырдаал жана окуган окуяда эн баалуу болуп эмне болгондугун корсотуу.

Окутуу максаттары: Окуучулардын окууга болгон сүйүүсүн ойготуу.

Окуганын тушунуу кондумдорун онуктуруу.

Чыгармачыл жазуу кондумдорун онуктуруу.

Окуганы жонундо оз пикирин формулировкалоо билгичтигин онуктуруу.

Дифференциация: Процесс, накийжаларды сунуштоо, ар кандай окуу материалдарын пайдалануу.

Окутуу учун универсалдуу долбоорлоо: Окуу чойросу, окуучулардын окуу процессине тартылуусу, мазмуну.

Кутулуучу натыйжалар: Окуучулар: ой жугуртушот жана ой жугуртуу-тексттин куруу кондумдорун корсотушот;

Коркомдуулук каражаттарын колдонушат;

Тезис салыштырмалуу бурулуштар, тол соз ж.б тексттен алынган маалымат менен иштоо билгичтигин онуктурушот.

Окутуу класстар (тар): 2-4 класстар.

Керектуу материалдар: Китеп окуу тексттери, кошумча окуу материалдары.

Класстагы ишти уюштуруунун формасы: жекече топтук, коллективдуу иш.

Стратегияны колдонуу жол-жобосунун баяндалышы:

Стратегияны колдонгонго чейин: Окуучулар чыгарманы окушат

А) мектеп программасын планы боюнча, б) класстан тышкаркы окуу боюнча, в) т оздорунун тандоосу боюнча.

Стратегияны колдонгондон кийин: мугалим жазылган эскертуулордун негизинде, ишти жазуу баскычтарын кармануу менен, окулган китеп жонундо ой жугуртуу-тексттин жазууну сунуштайт (<<Чыгармачылык жазуу процесси >> болумун караныз).

Уй тапшырмасы

Баалоо: баа беруу учун текшеруу тизмеси колдонулат (<<Баалоо>> болумун караныз).

Баалоонун варианттары: Окуучулар окуган китеп жонундо план тузуп, оозеки пикирлерин айта алышат же окуган китепке иллюстрацияларды бере алышат.

“Интерактивдуу окуу” стратегиясы.

Мугалим жалпы класска ун чыгарып окуган учурда, окуучулар таны кунт коюп угушат, ошондуктан мугалимдин окуганы эмес, аны кантип аткаргандыгы дагы маанилуу. Мугалимдердин назарына интерактивдуу окуу стратегиясы сунуш кылынат, ал мугалим тарабынан китепке эмне болуп жаткандыгын жалпы класс менен талкуулоо аркылуу окуучуларды китеп окуу процессине тартууга багытталган. Талкуулоо мугалим китепти окупт жаткан учурда окуучуларга берген суроолордун жардамы менен ишке ашырылат. Бул суроолор белгилүү түзүлүшкө жана ото иреттүү ырааттуулукка ээ. Томондо интерактивдуу окуунун эки стратегиясы берилген: “Багыттоо, баалоо, кенейтуу, реакция кылуу”, жана “Шыбырап айтуу”, алар оз аталыштарын мугалим тарабынан китепти ун чыгарып окуп жаткан учурда окуучуларга берилген суроолордун милдетинен жана окуганды теренирээк тушунуу учун окуу шыбырап айтууну пайдалануудан улам алышкан.

Дифференциация: окутуу процесси, окуу чойросу.

Окутуу учун универсалдуу долбоорлоо: окутуу процессине окуучулардын катышуусу/тартылуусу.

Окутуу максаттары

Окуганын тушунуу кондумдорун онуктуруу.

Соз байлыгын кенейтуу.

Суроолорго толук (майда-чүйдосуно чейин) жоопту түзүү.

Текст менен иллюстрациянын ортосундагы байланышты аныктоо.

Кутулуучу натыйжалар

Окуучулар:

Текстке/китепте туйундуу маалыматты аныкташат;

Корком адабият: чыгарманын түзүлүшү жана маанилуу деталдары (ким, эмне, кайда, качан, эмне үчүн).

Илимий – популярдуу: башкы идея жана колдоочу деталдар.

Окугандардын жашоо тажрыйбасы менен байланышын тузушот;

Суроолорго жооп беруудо жаны создорду пайдаланышат.

Окутуу класс(тар): 1-класстын экинчи жарымынан 2-класска чейин.

Керектуу материалдар: Сабактын темасына байланыштуу (китептин тексти ото узун, бирок ошол эле учурда ото кыска болбошу керек) китептин бир нече кочурмосу (эгер мумкун болсо), иллюстрациялар менен коштолушу керек.

Класста ишти уюштуруунун формасы: жалпы класс

Стратегияны колдонуу-жол жобосунун баяндалышы “Багыттоо, баалоо, кенейтуу, реакция кылуу” стратегиясындагы суроолордун ырааттуулугу

Багыттоо: мугалим окууну багыттоочу суроо менен баштайт, ал окуучуларды окууга тартылуусуна мумкунчулук берет, алардын конулун окулуп жаткан китепке бурат, бул китеп эмне жонундо экендигин тушунуусуно жардам берет.

«Окуучулардын сандык катары оздоштуруусу учун балдар адабиятын пайдалануу» стратегиясы.

Курчаган дуйнону математикалык таанып-билуу учун зарыл мейкиндиктик жанан ыраатуу байланыштар (тузуу, баяндоо, моделдештируу билгичтиктери жана сандык жана мейкиндик мамилелерин тушундуруу) катышкан балдар адабиятынын чыгармаларын окуу. Бул окуялар окуучуларга математикалык маселени чечуу же сандарды салыштыруу учун сандык катарды, сандык нур боюнча кыймылды жакшыраак тушунууга жардам берет.

Дифференциация: окуу чойросу.

Окутуу учун универсалдуу долбоорлоо: Окутуунун натыйжаларын корсотуу жана билдируунун ар турдуу ыкмалары.

Окутуу максаттары:

Окуучулар чейин жана кийин, артка жана алдыга, кийинкиси эмне тушунукторун онуктурушат.

Окуучулар сандык катардагы сандар кантип жайгашканы жонундо тушунукко ээ болушу учун китептеги окуялардын бири – биринен канчалык алыс экендигин оз тушунуусун пайдаланышат.

Кутулуучу натыйжалар:

Окуучулар:

Ырааттуулук (чейин жана кийин, артка жана алдыга, кийинкиси) аныктоонун математикалык тушунугун пайдаланышат.

Маселелерди чечуу, сандарды салыштыруу, сандардын айырмасын тушунууга сандык нур (катар) боюнча кыймылынын багытын аныктоо учун мейкиндиктеги элестетуусун пайдаланышат.

Окутуу класстар: 1-класстын экинчи жарымынан баштап 4-класска чейин.

Керектуу материалдар: окуяларды ыраттуу баяндоо менен корком жана илимий-популярдуу чыгаормалар; окуучулардын ир бир тобу учун (мугалим класста окуучулардын канча кичи топторуен тузсо, ошончл топтомдору болушу керек) чыгармада болуп жаткант окуяларды чагылдырган карточкалардын топтому.

Класстагы ишти уюштуруунун формасы: жалпы класс, кичи топтордо иштоо.

Стратегияны колдонуу жол-жобосунун баяндалышы

Стратегияны колдонгонго чейин

Мугалим томонкулорду даярдашы керек:

Окуялардын ыраатуулугу менен корком чыгармалардын жана илимий популярдуу балдар адабиятынын чыгармаларынын топтому.

Окуучулардын ар бир тобу чыгармаларда болуп жаткан окуяларды чагылдырган карточкалардын топтомуно

Ырааттуулукту биринчиден, экинчиден, аягында, чейин, кийин) жана мейкиндикти (алдыда, ортосунда, артында) кароону камтыган бир катар суроолорду. Тактадагы сандардын катарынын суротун.